

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Ticaret Bakanı Mehmet Muş** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzük 'ün 96'ncı ve 99'uncu Maddeleri gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Dirayet Dilan Taşdemir

Ağrı Milletvekili

Özellikle Adıyaman ilinin önemli bir gelir kaynağı olan tütün, üreticisi ve satıcısıyla beraber yaklaşık 1 milyon kişinin geçim kaynağı olduğu bilinmektedir. Ancak 2017 yılından itibaren tütün yasaklarına ilişkin düzenlenen yasalar tütün üreticisinin itirazlarıyla her ne kadar birkaç defa ertelendiyse de 1 Ocak 2022 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiş on binlerce vatandaşımız mağdur olmuştur. Sarmalık kıyılmış tütünün Adıyaman Merkez, Çelikhan İlçesi ve bağlı köylerinde, ayrıca merkeze bağlı ova köylerinde sulama imkânı bulunan arazilerde de üretimi yapılmaktadır. Sarmalık kıyılmış tütün üretimi yapılan alanlarda farklı bir tarımsal faaliyet olmadığı gibi, üreticilerin başka bir gelir kaynağı veya mesleki yeterlilikleri bulunmamaktadır. Söz konusu yasa; cari amaçlı tütün mamulü üretimi ve bunların kıyılmış ve sarma olarak işlenmesi hakkı yalnızca tütün kooperatiflerine tanınmıştır. Bunun yanı sıra kooperatif çatısı dışında ticari amaçlı tütün mamulü üretimi, tütün işleme ve satışı da kabahat ve suç olarak düzenlenmiştir. Ancak açılan kooperatifler sınırlı sayıda ve fiyatının çok altında almış oldukları tütüne ne yapacaklarını bilmediklerinden olsa gerek herhangi bir işlem yapamamışlardır. Tütün alımı yapan tek kooperatif, mevcut vergiyle satış yapamadığı için tütün alımını durdurmuştur. Ve yasa gündeme geldiği günden beri tütün üreticileri ürettikleri tütünü satamamaktadırlar. 5 yıl önce 1 kg tütünü 100 TL'ye satan tütün üreticisi, bin bir emekle üretmiş olduğu tütüne bugün aynı fiyata alıcı bulamamaktadır. Bu fiyat, üreticinin mazot, gübre masrafını karşılamamaktadır. Ayrıca mevzuattaki belirsizlikler nedeniyle üreticiler, tüketiciler ve sektörde çalışan tüm kesimler ciddi sorunlar yaşamaktadır.

Tütün bir tarım ürünü olmasına rağmen kooperatif kurulması gerekince Ticaret Bakanlığının yönetmeliği uygulanmaktadır. Yani kurulacak kooperatifler Tarım Bakanlığına bağlı olsa çiftçi % 18 oranında vergi ödeyecekken Ticaret Bakanlığına bağlı kaldığı takdirde %60 oranında vergi ödemek zorunda kalacaktır.

Bu bağlamda;

- 1) Adıyaman özellikle Çelikhan ilçesi ve dağ köylerinde yaşayan halkın tek geçim kaynağı olan tütün üretimini yasaklarken bölge halkının gelirine ilişkin ne tür çalışmalar yapmaktasınız?
- 2) Tütün, tarımsal bir ürün olmasına rağmen tütün kooperatiflerinin Ticaret Bakanlığı'na bağlanmasının gerekçesi nedir?
- 3) Yıllardır Adıyaman'da üretilen, Türkiye'de hatta dünyada önemli bir marka olan Adıyaman tütününü yasaklandığında mağdur olacak kişi sayısı kaçtır?
- 4) 5 yıldır ürettikleri tütünlerini satamayan üreticilerin mağduriyetini gidermeye yönelik ne tür çalışmalar yapmaktasınız?
- 5) Mevcut şartlarla tütün üretmekten vazgeçen ve çok dar bir tarım alanına sahip olan Çelikhanlı çiftçi için sunabileceğiniz alternatif bir tarım ürünü var mıdır?
- 6) Yüz binlerce kişinin tek geçim kaynağı olan tütünün yasaklanmasının asıl gerekçesi nedir?
- 7) Tütünü yasal güvence altına almaya ilişkin bir açıklamanız olacak mı?
- 8) Kooperatif çatısı dışında tütün ticaretinin yapılamayacağını öngören düzenlemenin kooperatif zemini oluşana kadar ticari amaçlı tütün mamulü üretimi, tütün işlemesi, taşınması ve satışına dair idari para cezaları ve hapis cezaları mevzuattan kaldırılacak mıdır?